

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Филозофски факултет - Скопје
Институт за психологија

Интерен технички водич за дипломски труд

Скопје, 2025

Содржина

Вовед	4
I. Менторски процес и административни процедури	5
Менторирање за време на изработката на дипломскиот труд.....	5
Имплементирање на корекции и завршни насоки.....	5
Закажување на одбраната и одбрана.....	6
Административни процедури за пријавување на дипломски труд и одбрана	7
II. Насоки за уредување на дипломскиот труд	7
Обем и структура на дипломскиот труд.....	7
Уредување на текстот.....	8
Нивоа на наслови	9
Табели и графикони.....	9
Табели	9
Примери на табели според АРА7.....	10
Графикони	13
Примери за графикони уредени според АРА7.....	13
Статистички показатели.....	15
Примери за наративно известување на инференцијална статистика.....	15
Избегнување на плагијат	15
Цитирање и референцирање	16
Цитирање во основниот текст	16
Дали сите автори на трудот се референцираат во текстот?.....	17
Исти автори и иста година на објавување	17
Цитирање на повеќе извори во заграда	18
Цитирање на секундарни извори.....	18

Референци - користена литература	18
Користење на софтвер за референцирање	20
Користена литература:	21

Драги студенти,

Одбраната на дипломскиот труд е завршен испит и има рамноправен третман како и другите предмети предвидени на додипломските студии на психологија. Преку дипломскиот труд се очекува да ги потврдите вашите способности за самостојно истражување – од подготовка на нацрт, реализација на истражувањето, обработка на податоци, па сè до пишување на извештајот.

Овој водич е структуриран во два дела и содржи прилог документ:

- I. Менторски процес и административни процедури
- II. Насоки за уредување на дипломскиот труд
- III. Прилог документ: Образец за дипломски труд

Во делот *Менторски процес и административни процедури* е опишано како изгледа менторирањето за време на изработката на дипломскиот труд, како и процедурите за негово одобрување и одбрана. Описот е усогласен со *Одлуката за правила на студирање на прв циклус студии (додипломски студии) и втор циклус студии (постдипломски студии) на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Скопје (Универзитетски гласник, 561, 26 август 2021)*. Во текстот се вклучени хиперлинкови до образците споменати во административните процедури. Иако хиперлинкувањето не е стандардна практика според АРА7, беше применето поради корисноста за ваков документ.

Делот *Насоки за уредување на извештајот за дипломскиот труд* е формулиран во согласност со упатствата на *Седмото издание на прирачникот за публикување на Американската психолошка асоцијација (American Psychological Association [APA], 2020)* и насоките содржани во третото издание на *„Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување“* (Петроска – Бешка и Кениг, 2021).

Во овој дел се содржани насоки за обемот и структурата на дипломскиот труд, насоки за уредување на текстот, табелите и графиконите, како и основни насоки за употребата на статистичките показатели. Водичот содржи и насоки за цитирање и референцирање на користената литература според АРА7 конвенциите како и основна напомена за избегнување на плагијат.

Со овој водич се стремиме да ви го олесниме процесот на изработката и одбраната на дипломскиот труд. Ви посакуваме успех!

I. Менторски процес и административни процедури

Менторирање за време на изработката на дипломскиот труд

Студентот/ката најпрво доставува нацрт до потенцијалниот ментор/ка, кој содржи наслов, проблем, хипотези, примерок и инструменти. Врз основа на доставениот нацрт, менторот/ката може да даде или да одбие согласност за менторство. По целосното одобрување на базичниот нацрт од менторот/ката и остварување на потребните консултации, студентот/ката пополнува пријава за изработка на дипломски труд (образецот е достапен [тука](#)). Пријавата мора да биде уредно пополнета од студентот/ката и потпишана од двете страни. Откако пријавата ќе биде одобрена од Институтот, студентот/ката може да започне со прибирање на податоци и пишување на трудот. Се очекува, овие фази, студентот/ката да ги спроведе колку што може посамостојно, бидејќи ова се рефлектира врз вкупната оценка на дипломскиот испит.

Имплементирање на корекции и завршни насоки

Имплементирањето на корекциите и насоките од менторката/от е суштински чекор за финализирање на дипломскиот труд. Повратните информации од страна на менторот/ката се даваат само во два наврати:

1. на методолошкиот нацрт, пред почетокот на истражувањето и;
2. на работната верзија (драфт) на трудот, која претставува пред-финален извештај што ги вклучува сите поглавја.

Менторот/ката е должен во рок од најмногу 30 дена од денот на предавањето на дипломската работа да ги даде насоките за подобрување. Динамиката на започнување и завршување на одбраната е одговорност на студентот/ката, а не на менторот/ката и комисијата, па оттука, се препорачува навремено започнување со активностите поврзани со дипломскиот испит. Менторот/ката имаат право пред одбраната да побараат база на податоци од студентот/ката заради проверка на автентичноста на податоците.

Корекциите кои ги сугерирал/а менторот/ката се имплементираат директно во документот, користејќи ја функцијата „следење на промени“ (track changes). Во завршната фаза, потребно е да се достават две верзии до менторката/от:

1. верзија со видливи измени за следење на имплементацијата на насоките, и
2. финална верзија, прочистена од коментари и јазични или технички грешки.

Ве молиме да имате предвид дека менторот/ката има одговорност да даде конкретни насоки, но нема одговорност за тоа дали и колку квалитетно овие насоки се имплементирани. Тоа е одговорност на самиот кандидат/ка. Оценката се носи со мнозинство гласови на членовите на комисијата . Во вкупната оценка за дипломскиот труд учествуваат неколку компоненти: сложеноста на нацртот, квалитетот на доставениот труд, квалитетот на аргументите на одговорите при одбраната и самостојноста при изработката на трудот.

Истражувањето кое е спроведено се смета за сложено во следните ситуации: доколку е соодветно имплементирана мултиваријантна анализа, или, доколку е спроведено издржано експериментално истражување, или, ако нацртот е комбиниран (квалитативен и квантитативен), или, доколку се работи со тешко достапна популација. Кон комплексноста се придружува и оригиналноста на темата и користените инструменти.

Откако ќе се завршат сите корекции, дипломскиот труд станува официјален документ. Во таа смисла, Комисијата со своите потписи дава легитимитет на трудот. За закажување одбрана, потребно е навремено да се завршат сите административни процедури во Одделението за студентски прашања и во библиотеката при Институтот.

Закажување на одбраната и одбрана

Одбраната се закажува во координација со менторот/ката и комисијата за оценка и одбрана на дипломскиот труд. Таа се спроведува во рок од 15 дена од поднесувањето на барањето за оценка и одбрана, пред комисија составена од три члена (наставници), од кои едниот е менторот/ката. Доколку постојат оправдани причини, рокот може да се продолжи со поднесување на барање од страна на студентот/ката, придружено со соодветна документација, за што одлука носи деканот. Одбраната на дипломската работа може да се одржи и надвор од предвидените сесии, во координација со менторот/ката и комисијата за оценка и одбрана.

Кандидатот/ката може (но не мора) да користи PowerPoint презентација. Од него/неа се очекува во рок од најмногу 10 минути да го презентира трудот, фокусирајќи се главно на резултатите и нивната интерпретација, по што следуваат прашања од комисијата. Целиот процес на одбраната трае најмногу 20 минути.

Како јавен чин, на одбраната може да присуствува и поканета публика, но тоа не е задолжително.

Административни процедури за пријавување на дипломски труд и одбрана

Студентот може да пријави дипломска работа доколку има освоено најмалку 200 ЕКТС-кредити на четиригодишните студиски програми. Дипломската работа се пријавува до наставно-научниот колегиум на институтот/студиската програма и таа се носи кај координаторката. Пријавата е потребно да е уредно пополнета и своерачно потпишана од страна на менторот/ката и студентот/студентката. Кон [пријавата](#) се доставува уплатница во износ од 100,00 денари (приходна шифра: 723013). Деканот, по предлог на колегиумот на институтот/студиската програма, носи одлука за прифаќање на пријавената тема и потврдување на ментор односно се изготвува решение. Со ова започнува менторската фаза.

По прифаќање на пријавената тема и потврдување на менторот, се прави проверка на студентското досие во Одделението за студентски прашања со следите документи: барање на проверка на досие, уплата во износ од 100,00 денари (приходна шифра: 723013) и индекс.

Студентот може да ја достави изработената дипломска работа на оценување откако ќе ги положи сите предвидени испити, ќе ги исполни сите услови утврдени во студиската програма.

За закажување одбрана, потребно е да се завршат сите административни процедури во Одделението за студентски прашања и во библиотеката при Институтот. Во Одделението за студентски прашања се доставуваат: индекс, уплатница (во износ од 6200,00 денари) и пријава за испит, додека во библиотеката се доставуваат: 5 укоричени примероци од конечната верзија на дипломскиот труд, (примероците треба да бидат укоричени во спирала, еднострано печатени) и [барање за Формирање на Комисија](#) кое е уредно пополнето и потпишано од страна на менторот/ката и студентот/ката неколку дена пред одбраната. Кон барањето се доставува уплатница во износ од 100,00 денари (приходна шифра: 723013). Уплатите се вршат на [жиро-сметка на факултетот](#).

II. Насоки за уредување на дипломскиот труд

Обем и структура на дипломскиот труд

Дипломскиот труд кој известува за спроведено квантитативно истражување треба да има од 25 до 30 страни (без прилози), додека дипломските трудови кои применуваат комбиниран метод, односно и квантитативно и квалитативно истражување не треба да

надминуваат повеќе од 40 страни (без прилози). Во бројот на страните не влегуваат: насловната страна, содржината, литературата и прилозите.

Дипломските трудови се очекува да ги содржат следните основни поглавја и елементи:

1. Вовед

Проблем

Теориска позадина

Релевантни емпириски истражувања

Истражувачки хипотези

2. Метод

Учесници

Мерни инструменти (апаратура / материјали)

Постапка

3. Резултати

4. Дискусија

5. Литература

6. Прилози

7. Резиме

Структурата по поглавја, заедно со насоки за нивната содржина ја има во образецот за дипломски труд.

Уредување на текстот

Секој приложен труд треба да биде напишан во Word следејќи ги следните насоки за основниот текст:

- фонт: Times New Roman (12 точки), со македонска поддршка
- проред: 1,5
- маргини: 2,54 см (се однесува на сите маргини)
- порамнување на параграфи: од лево
- вовлекување на параграфи: првата реченица на секој параграф се порамнува одлево со табулатор 1,27 см (користете го копчето tab)
- реден број на страници: долен десен агол.

Нивоа на наслови

АПА 7 дефинира 5 нивоа на наслови односно поднаслови. Тие треба да се користат за јасно и прегледно структурирање на текстот. Доколку структурата на текстот тоа не го бара, не се очекува да бидат примените сите пет нивоа. Во продолжение е објаснето техничкото уредување на секое од петте нивоа.

Ниво 1: болдиран текст, на средина

Текстот после насловот од ниво 1 започнува во нов ред, со параграф со вметнување од 1.27 см.

Ниво 2: болдиран текст, започнува на левата маргина со голема буква

Текстот после насловот од ниво 2 започнува во нов ред, со параграф со вметнување од 1.27 см.

Ниво 3: болдиран текст во курсив започнува на левата маргина со голема буква

Текстот после насловот од ниво 3 започнува во нов ред, со параграф со вметнување од 1.27 см (еден таб).

Ниво 4: болдиран текст, со вметнување еден таб и точка на крај. Текстот после насловот од ниво 4 продолжува во ист ред.

Ниво 5 болдиран текст во курсив, со вметнување еден таб и точка на крај.

Текстот после насловот од ниво 4 продолжува во ист ред.

Табели и графикони

Резултатите се презентираат во табели, графикони или наративно во текстот. Треба да се избегнува повторување - резултатите кои се наведени во табела не треба да се повторат и во текстот, но сите табели мора да бидат јасно реферирани во наративот.

Табели

Над секоја табела мора да има наслов кој концизно опишува што е сумирано со табелата (во курсив) како и реден број на табелата (во болд). Се користи истиот фонт во табелите како и во останатиот текст. Табелите во АПА стилот вообичаено немаат вертикални линии за одделување на колоните, а хоризонталните линии се во функција на одбележување на границите на табелата и првиот ред со наслови за колоните. Пожелно е целата табела да биде прикажана на една страница и да нема повеќе табели на една страница.

Забелешка под табелата како објаснување. Под табелата може да стои „Забелешка.“ под која може да се наведат три типа на објаснувања (генерално, специфично и објаснување за вредностите p). Секое од трите типа на објаснувања се внесува во посебен ред. Генералните забелешки даваат општи појаснување за целата табела (на пример: Забелешка. Факторските заситувања поголеми од .45 се дадени во **болд**). Во генералната забелешка влегуваат и објаснувањата за кратенки и наведување авторски права за препечатена или приспособена табела со информации.

Специфичната забелешка дава објаснување за одредена колона, ред или ќелија. Специфичните белешки се означени со мали букви (на пр., a, b, c). Во секоја табела што има специфични белешки, подредете ги натписите од лево кон десно и од горе до долу, почнувајќи од горе лево и почнувајќи со буквата „a“. Соодветната специфична белешка под табелата започнува со истата буква.

Конечно, забелешката за веројатност опишува како ѕвездичките и другите симболи се користат во табелата за да ги означат вредностите на p , а со тоа и значајноста на резултатите од тестирањето на статистичките хипотези.

Примери на табели според APA7

Во продолжение се наведени неколку примери на табели форматирани според APA7. Повеќе примери за табели според АПА форматот се достапни на следниов линк: <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/tables-figures>

Табела 1.*Дескриптивни податоци и релијабилност на скалата ПЕРМА профил*

Супскала/скала	Min.	Max	<i>M</i>	<i>SD</i>	Kurt ^a	Skew ^b	α
П - Позитивни емоции	0	10	6.70	2.04	-0.77	0.20	0.88
Е - Ангажираност	0.33	10	7.51	1.67	-0.90	0.75	0.58
Р - Врски	0	10	7.46	2.02	-1.02	0.70	0.76
М - Смисла	0	10	7.24	2.10	-0.96	0.59	0.85
А - Постигнување	0.33	10	6.83	1.85	-0.73	0.29	0.77
Х - Здравје	0	10	7.66	1.98	-1.11	1.12	0.85
Н - Негативни емоции	0	10	4.79	2.23	0.15	-0.88	0.88
Вкупен скор ПЕРМА	0.88	10	7.15	1.59	-0.93	0.93	0.93

Забелешка. $N = 984$.^a $SE = 0.078$.^b $SE = 0.156$.

Табела 2*Корелации меѓу испитуваните варијабли*

Варијабла	n	1	2	3	4
1. Капацитет на работна меморија	123	—			
2. Егзекутивно функционирање	124	.86**	—		
3. Брзина на процесирање	123	.77**	.73**	—	
4. Возраст	125	-.49**	-.56**	-.92**	—

**p < .05. **p < .01.*

Табела 3

Резултати од регресивната анализа на ефектите од работата од дома, распоредите и роковите, редоследот на задачите и полисинхронизитетот врз задоволството од работата

Ефект	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	95% CI		<i>p</i>
				<i>LL</i>	<i>UL</i>	
Работа од дома	-0.01	0.07	-0.01	-0.15	0.13	.913
Распореди и рокови	0.50	0.17	0.27	0.16	0.84	.004
Редослед на задачи	-0.05	0.13	-0.04	-0.31	0.19	.666
Полихронизитет	-0.28	0.14	-0.19	-0.56	-0.01	.041

Забелешка. CI = интервал на сигурност; LL = горна граница; UL= долна граница.

Графикони

Над секој графикон мора да има реден број на графиконот (во болд) и наслов кој концизно опишува што е сумирано со графиконот (во курзив). Текстот внатре во сликата (наслови на оските или имиња на варијаблите) треба да биде во sans serif фонт (на пример Ariel, Calibri итн.) и со големина од 8 до 14 точки.

Легендата е интегрален дел на графиконот и дава клуч за тоа што означуваат различните обојувања или линии. На пример во Графикон 1, легендата објаснува со какви линии се претставени машкиот и женскиот родов идентитет.

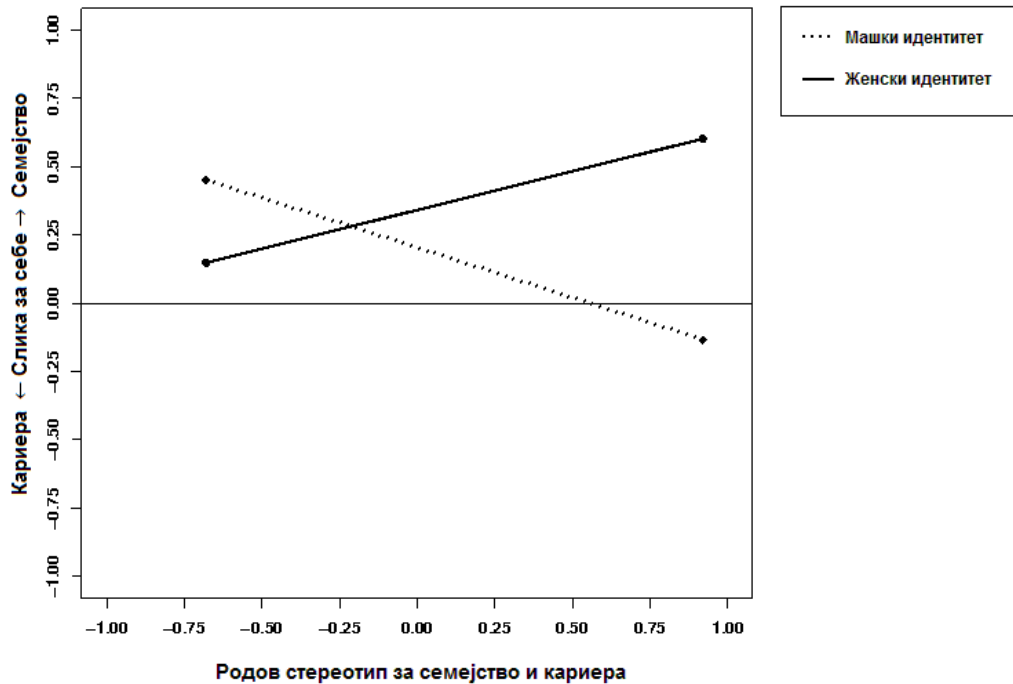
Забелешка под графиконот како објаснување. Под секој графикон вообичаено има објаснување односно „Забелешка.“ во курзив (види Графикон 1). Најпрво се појавува општа забелешка за графиконот која ги содржи информациите потребни за разбирање, вклучувајќи и дефиниции за кратенки и наведување авторски права за препечатен или приспособен графикон со информации. Во нов параграф, започнува специфичната забелешка која објаснува одреден елемент на графиконот (на пример кои вредности се прикажани за одредена варијабла). Конечно, во нов параграф има забелешка за *p* вредностите за избраните нивоа на статистичка веројатност (не се прикажани на Графикон 1).

Примери за графикони уредени според APA7

Во продолжение се дадени графикони уредени според APA7. Повеќе примери за графикони и останати слики достапни се на следниот линк <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/tables-figures/sample-figures>

Графикон 1

Едноставни регресивни линии на имплицитната слика за себе за семејство и кариера врз имплицитниот родов стереотип за семејство и кариера

Забелешка. На графиконот се прикажани едноставни регресивни линии на имплицитната слика за себе за семејство и кариера врз имплицитниот родов стереотип за семејство и кариера за две условни вредности на имплицитниот родов идентитет.

Максималната и минималната опсервирана вредност на имплицитниот родов стереотип за семејство и кариера се искористени како точки за проектирање на едноставните регресивни линии за сликата за себе за семејство и кариера, врз родовиот стереотип за семејство и кариера за едно стандардно отстапување под аритметичката средина на родов идентитет што според предзнакот на вредноста одговара на - машки родов идентитет ($\text{јас} + \text{машко} > \text{јас} + \text{женско}$) и едно стандардно отстапување над аритметичката средина што според предзнакот на вредноста одговара на женски родов идентитет ($\text{јас} + \text{женско} > \text{јас} + \text{машко}$).

Статистички показатели

Статистички симболи кои се означени со латинични букви се пишуваат во курсив (на пример: M , SD , p , t , r , F) додека статистичките симболи кои се означени со грчки букви се пишуваат без курсив (на пример: χ^2 , β , α , η^2).

Не се пишува нула пред децималите на статистици кои не можат да надминат вредност 1, како на пример коефициентот на корелација $r(201) = ,24$ или p вредноста за веројатност $p = ,001$.

Вообичаено вредностите на статистичките показатели се заокружуваат на две децимали. Исклучок од ова е барањето за p вредноста да се известува со три децимали. Доколку p вредноста е помала од ,001 се пишува $p < ,001$.

Кога се известува за инференцијалната статистика наративно треба да се следат APA7 конвенциите кои пропишуваат кој тип на информации треба да се наведат за да биде јасно кои тестови се применети и како истите се толкуваат.

Примери за наративно известување на инференцијална статистика

- Постои статистички значајна разлика помеѓу групите, $t(48) = -2,16$, $p = ,035$, $d = 0,62$, што укажува на тоа дека студентите кои добиле повратни информации за својата изведба за решените задачи во просек доживуваат помал стрес ($M = 75,23$, $SD = 9,42$) споредено со студентите кои не добиле повратна информација за својата изведба ($M = 80,15$, $SD = 8,63$). Големината на ефектот, мерена со Коеново d , укажува на среден ефект.
- Еднонасочната анализа на варијанса применета за проверката на манипулацијата покажа силен и значаен ефект во предвидената насока, $F(1, 305) = 211,00$, $p < .001$, $\eta^2_p = .41$.

Избегнување на плагијат

Прикажувањето на туѓи идеи, наоди, заклучоци, слики или воопшто туѓ труд како свои, без да се оддаде соодветно признание на оригиналните автори претставува плагијат. Под плагијат се подразбира и директно копирање или преведување на текст генериран од ChatGPT или друг модел на вештачка интелигенција. Без оглед дали е намерен или ненамерен, плагијатот ги прекршува основните принципи на научната работа и најстрого се забранува.

За да се избегне плагијат нужно е да се наведат изворите од каде се парафразирани или директно цитирани идеите на кои се реферирате. Изворите се наведуваат во основниот текст и во листата на користена литература.

Цитирање и референцирање

Цитирање во основниот текст

За цитирање на трудовите во основниот текст АПА го препорачува форматот *автор - година*. Референците може да бидат дел од наративот, на пример:

Според Маркоска (2022)...

или да се наведени во заграда, на пример:

Некои автори (Маркоска, 2022)...

За наративното цитирање на странски автори се препорачува транскрибирање на името на странскиот автор на македонски и наведување на оригиналот во заграда, на пример: Гринвалд и Банаџи (Greenwald & Banaji, 2005).

Следната табела дава примери кои ги илустрираат основните насоки за цитирање во текстот:

Табела 4

Примери кои ги илустрираат основните насоки за цитирање според АПА7

	Странски автори		Македонски автори	
Автор	Цитирање во заграда	Наративно цитирање	Цитирање во заграда	Наративно цитирање
Еден автор	Greenwald (1995)	Гринвалд (Greenwald (1995)	Маркоска (2006)	(Маркоска, 2006)
Двајца автори	(Greenwald & Banaji, 2005)	Гринвалд и Банаџи (Greenwald & Banaji, 2005)	Маркоска и Петрески (2015)	(Маркоска и Петрески, 2015)
Тројца или повеќе автори ¹	(Seligman et al., 2020)	Селигман и сор. (Seligman et al. 2020)	Маркоска и сор. (2004)	(Маркоска и сор., 2004)

¹ Ова правило се појавува во седмото издание на АПА како обид за поедноставување на цитирањето, со исклучок на примерите каде може да внесе забуна (види исклучоци го делот *Дали сите автори на трудот се референцираат во текстот?*).

Организација со акроним				
Прво цитирање:	(American Psychological Association [APA], 2020)	Американска психолошка асоцијација (American Psychological Association [APA], 2020)	(Државен завод за статистика [ДЗС], 2020)	Државен завод за статистика (ДЗС, 2020)
Следни цитирања:	(APA, 2020)	APA (2020)	(ДЗС, 2020)	ДЗС (2020)
Организација без акроним	(University of Sussex, 2020)	Универзитет на Сасекс (University of Sussex, 2020)	(Државен универзитет во Тетово, 2019)	Државен универзитет во Тетово (2019)

Повеќе информации за АРА7 стилот на цитирање може да најдете на:

<https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/citations>

Дали сите автори на трудот се референцираат во текстот?

Според АРА7, кога трудот има три или повеќе автори се наведува само првиот автор. На пример:

наместо (Cuddy, Glick & Xu, 2002), треба да се наведе (Cuddy et al., 2002).

Ова правило се појавува во седмото издание на АПА, како обид за поедноставување на цитирањето. Но, кога два или повеќе труда со повеќе од два автори резултираат со иста форма „et al.“ треба да се наведат колку што е потребно презимиња за да се направи разлика. На пример, ако во текстот се спомнуваат Greenwald et al. (2003) и Greenwald et al. (2003), наведете Greenwald, Nosek & Banaji (2003) и Greenwald, Nosek & Poehlman (2003). Во случаите кога само последното презиме ги разликува двата извора, секогаш наведете ги презимињата на сите автори.

Исти автори и иста година на објавување

Кога два или повеќе труда имаат исти автори и иста година на објавување се додава мала буква после годината. На пример Blondaux & O’Hanrahan (2018a) и Blondaux

&O’Hanrahan (2018b). Малите букви се додаваат според азбучен редослед (a, b, c...) откако ќе бидат излистани сите извори во листата на користена литература.

Цитирање на повеќе извори во заграда

Кога се наведуваат повеќе извори во заграда, се редат по азбучен ред, одделени со точка запирка, на пример (Adams et al., 2019; Shumway & Shulman, 2015; Westinghouse, 2017).

Кога се наведуваат повеќе трудови од ист автор, се редат хронолошки, на пример (ДЗС, 2013, 2014, 2015).

Кога повеќе дела со ист прв автор резултираат со иста кратенка „et al.“ исто така се наведуваат по хронолошки редослед, без оглед на редоследот по кој се јавуваат во листата на користена литература, на пример (Fiske et al., 2002, 2013, 2015).

Цитирање на секундарни извори

Секогаш се препорачува користење на примарни извори, но кога не се достапни се наведуваат и секундарните извори во кои се реферирани. На пример: (Rabbitt, 1982, според Lyon et al., 2014).

Референци - користена литература

Листата на користена литература се наведува на крај од дипломскиот труд и започнува на нова страница. Мора да ги содржи сите трудови кои се цитирани во дипломскиот труд. Ова, истовремено значи дека трудовите кои не се цитирани (како на пример, користени учебници по статистика или методологија), не влегуваат во листата. Референците го следат форматот на автор-година-наслов-извор и се излистани по азбучен ред.

За дигиталните трудови кои се достапни на интернет во сегментот на извор се наведува и идентификаторот на дигиталниот објект - Digital Object Identifier (DOI). Повеќето публикувани научни трудови имаат DOI како нивна трајна ознака. Доколку трудот нема DOI, се наведува веб-адресата односно униформниот ресурсен локатор (URL). URL-то односно веб-адресата на трудот може да се промени додека DOI-то е непроменлива ознака. Оттаму секогаш кога е возможно се рефернецира DOI. За скратување на премногу долги DOI ознаки користи [shortDOI Service](#) а за скратување на премногу долги URL можеш да користиш <https://tinyurl.com/>

Во продолжение се наведени неколку примери кои го следат стилот на APA7.

Статија од списание:

Decety, J., & Jackson, P. L. (2004). The Functional Architecture of Human Empathy. *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews*, 3(2), 71–100.

<https://doi.org/10.1177/1534582304267187>

Книга:

Kaufman, K. A., Glass, C. R., & Pineau, T. R. (2018). *Mindful sport performance enhancement: Mental training for athletes and coaches*. American Psychological Association.

<https://doi.org/10.1037/0000048-000>

Поглавје од книга:

Zelege, W. A., Hughes, T. L., & Drozda, N. (2020). Home–school collaboration to promote mind–body health. In C. Maykel & M. A. Bray (Eds.), *Promoting mind–body health in schools: Interventions for mental health professionals* (pp. 11–26). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000157-002>

Извештај од групно авторство:

World Health Organization. (2014). *Comprehensive implementation plan on maternal, infant and young child nutrition*. <https://tinyurl.com/mrmkcc8t>

Внес во речник:

American Psychological Association. (n.d.). Positive transference. In *APA dictionary of psychology*. Retrieved August 31, 2019, from <https://dictionary.apa.org/positive-transference>

Неформално објавен труд

Roseboom, W., Seth, A., Sherman, M. T., Dr, & Fountas, Z. (2022). The Perception of Time in Humans, Brains, and Machines. <https://doi.org/10.31234/osf.io/c7vzx>

Веб-страна каде институција е автор

World Health Organization. (n.d.). *Endometriosis*. Retrieved December 29, 2024, from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/endometriosis>

Сет на податоци

University College London, UCL Social Research Institute, Centre for Longitudinal Studies. (2024). *Millennium Cohort Study*. [data series]. 16th Release. UK Data Service. SN: 2000031, DOI: <http://doi.org/10.5255/UKDA-Series-2000031>

Софтвер

Psychology Software Tools. (2021). *E-Prime* (Version 3.0) [Computer software].

<https://pstnet.com/products/e-prime/>

Тест, инвентар или скала

Се цитира трудот кој известува за развојот на инструментот или прирачникот за неговото користење.

Tellegen, A., & Ben-Porath, Y. S. (2011). Minnesota Multiphasic Personality Inventory-2 Restructured Form (MMPI-2-RF): Technical manual. Pearson.

Пост на социјални мрежи

Elbakyan, A. [@ringo_ring]. (2021, January 6). Twitter has banned Sci-Hub account @Sci_Hub with 185K followers. People are currently trying to contact Twitter to unblock it. Until then you will be able to get Sci-Hub news here: @Sci_Hub_tweets [Tweet]. *X (formerly Twitter)*. https://x.com/ringo_ring/status/1469844242998693888

Повеќе примери се достапни на следниот линк: <https://apastyle.apa.org/instructional-aids/reference-examples.pdf>

Користење на софтвер за референцирање

Zotero и Mendeley се популарни, бесплатни алатки кои може да го олеснат прегледот на литературата и референцирањето согласно APA7 стандардите. Двете алатки овозможуваат интеграција со Word за олеснето референцирање. Zotero е софтвер со отворен код и нуди неограничено складирање на референци, додека Mendeley обезбедува 2GB складирање со бесплатна сметка и вклучува алатки за анотација на PDF документи.

Софтверите го автоматизираат процесот на референцирање но, пожелно е студентката/от финално да ги провери референците, затоа што за некои трудови метаподатоците не се синхронизираат автоматски во изворите.

Линк за Zotero: <https://www.zotero.org/download/>

Линк за Менделеј: <https://www.mendeley.com/>

Користена литература:

American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American psychological association*. American Psychological Association.

Петроска – Бешка и Кениг (2021). *Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување*. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет.